

SQ4R กับการพัฒนาการอ่านเพื่อจับใจความ SQ4R the Development of Reading Comprehension

ศิริญา ศรีคำ^{1*} พัทธา อิสลาม¹ และ บุญสม ทับสาย¹

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
*k_kainoy@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาการอ่านของผู้เรียนคือ SQ4R และยกตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนโดยมีรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Survey (S) การสำรวจหรือการอ่านเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ 2) Question (Q) การตั้งคำถามจะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น 3) Read (R) การอ่านข้อความในบทเรียนนั้น ซ้ำอย่างละเอียดและก็ค้นหาคำตอบสำหรับการตั้งคำถามที่ตั้งไว้ 4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ในส่วนที่สำคัญโดยใช้ข้อความอย่างรัดกุม ตามความเข้าใจของผู้เรียน 5) Recite (R) ผู้เรียน สรุปใจความสำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเอง 6) Reflect (R) ผู้เรียนวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องต่อบทอ่าน การประยุกต์ใช้ SQ4R ตามตัวอย่างที่พบในระดับประถมศึกษา ใช้การอ่านนิทานส่วนในระดับมัธยมศึกษาใช้เรื่องเกี่ยวกับตัวผู้เรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มทำกิจกรรมอีกด้วย

คำสำคัญ: การอ่าน, SQ4R, การสอน

Abstract

This article presents innovations that help develop reading of students is SQ4R and examples of learning using SQ4R. To improve reading comprehension of students. The details of the process of learning by SQ4R 6 steps as follows 1) Survey (S) survey or reading content roughly 2) Question (Q) question to make readers have a curiosity. 3) Read (R) reading the text in the lesson or repeated in detail intensively and at the same time find the answer to the question. 4) Record (R) Have students to record information obtained from step 3 of the most important part and necessary. Using concise text or brief, based on an understanding of the students 5) Recite (R) students summarize the main idea by trying to use their own language. 6) Reflect (R) students to analyze and comment or not in accordance with the reading SQ4R samples found in primary level used to read fable in secondary schools use about the student themselves. The author also use cooperative learning to group activities as well.

Keywords: reading, SQ4R, teaching

1. บทนำ

ปัญหาในการจัดกิจกรรมด้านทักษะการอ่านของนักเรียน ในทุกระดับชั้น สมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะเป็นระดับการวางพื้นฐาน ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานดีก็จะสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ปัญหาการอ่านของนักเรียนมีความสำคัญมาก ตั้งแต่ระดับประเทศไปจนถึงระดับชั้นเรียน จากการศึกษา

ประชุมสัมมนาเรื่อง นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณของนักเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ปัญหาที่มองเห็นได้ชัดเจน คือ การอ่านจับใจความ เนื่องจากอ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถสรุปหรือจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูในประจำการของโรงเรียนที่เข้าร่วมสัมมนา 32 คน เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2558 ณ ห้องประชุม 535 อาคารครุศาสตร์ (รายงานผลการจัดสัมมนา เรื่อง นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณของนักเรียนแห่งศตวรรษที่ 21: 2558) ให้ความเห็นตรงกันว่าผู้เรียนมีปัญหาด้านการอ่านเพื่อจับใจความและครูต้องการนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในเรื่องดังกล่าว ในบทความนี้ผู้เขียนจึงนำเสนอนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาการอ่านของผู้เรียนคือ SQ4R และตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความของผู้เรียน

2. การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

การเรียนรู้ของทุกวิชา จำเป็นต้องแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วมักจะมีผลมาจากวิธีการสอนของครู ครูไม่มีนวัตกรรมที่เหมาะสมและมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การสอนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถใช้ชีวิตอย่างประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 นั้น ครูต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถสอนให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่าน การสอนความรู้ในเนื้อหาผนวกกับการใช้สถานการณ์ ซึ่งกลวิธีที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน คือ การกวาดสายตารวดเร็ว เพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงที่อยู่ในอนุเฉท เพื่อหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้ การกวาดสายตาก่อนอ่าน เพื่อดูใจความโดยรวมของเรื่องที่กำลังจะอ่านก่อนที่จะเริ่มอ่านจริง การคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านก่อนการอ่านและระหว่างการอ่านโดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ประกอบในการคาดการณ์ล่วงหน้า การตั้งคำถาม เพื่อให้การอ่านมีจุดมุ่งหมายและช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปยังเรื่องที่กำลังอ่าน และการสรุปใจความช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน การสรุปใจความเป็นการรวบรวมสิ่งที่อ่านให้ได้ใจความครบถ้วนโดยเป็นการเรียบเรียงข้อมูลให้กระชับมากขึ้น และมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่ พัฒนามาจากการสอนอ่านแบบ SQ3R ที่ โรบินสัน (Robinson 1961: 29- 30 อ้างถึงใน อรรถวุฒิ ทรายกิจจรกุล 2542: 30- 32) ได้เสนอไว้ ต่อมาในปี 1984 วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ได้เสนอแนะวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R โดยมีการเพิ่มขึ้นตอนบันทึก (Record) หลังจากนักเรียนได้อ่านบทอ่านและเปลี่ยนขั้นตอนการทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนให้นักเรียนได้วิเคราะห์บทอ่าน (Reflect) สำหรับสคูธ สนิธพานนท์และคณะ(2545: 289-290) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า SQ4R เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่ อ่านได้เร็วขึ้น สามารถจับใจความของเรื่องได้ดี บอกรายละเอียด จดจำเรื่องที่อ่านและสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

1) **ขั้นเตรียม/ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** เป็นขั้นที่จัดบรรยากาศให้รู้สึกสบาย คลายเครียด เสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนบทใหม่ การเสนอเนื้อหาใหม่สำหรับการอ่านการสอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนเตรียมมาเองหรือผู้สอนจะเป็นผู้จัดเตรียมก็ได้เพราะการสอนมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพราะฉะนั้นสิ่งที่นำมาใช้เป็นของจริง (Authentic Materials) เช่น ใบโฆษณา ข่าว จดหมาย ใบสมัครงาน จุลสาร

2) **ขั้นสอน** ซึ่งกระทำการสอนตามระบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มี 6 ขั้นตอน (สุภาวดี ยนต์ชัย, 2556:47) คือ

2.1) Survey (S) การสำรวจหรือการอ่านเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญเรื่องของการอ่านในขั้นนี้ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป อ่านอย่างคร่าว ๆ จะทำให้ผู้อ่านเรียบเรียงแนวคิดต่าง ๆ ได้

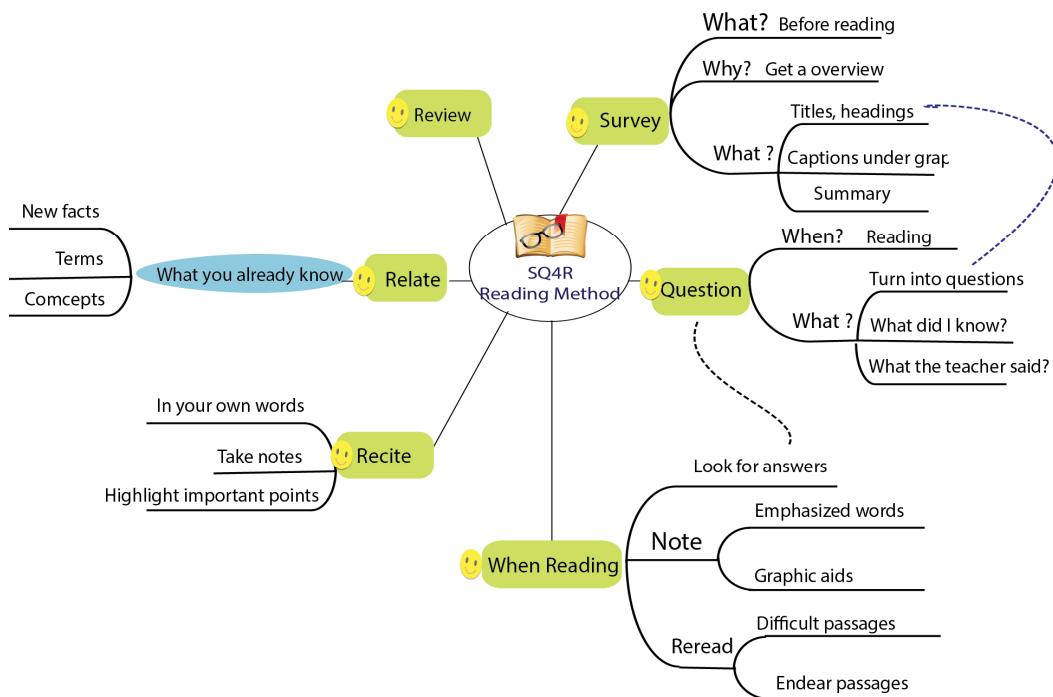
2.2) Question (Q) การตั้งคำถามจะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็นดังนั้นจึงเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วและที่สำคัญที่สุดคือ คำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่ควรอ่านในเวลาเดียวกันก็ควรต้องถามตัวเองว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไรและเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหนและเมื่อไร อย่างไรก็ตามพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย และสามารถจับประเด็นได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

2.3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ขึ้นอย่างละเอียดและในขณะที่เดียวกันก็ค้นหา คำตอบสำหรับการตั้งคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้จะได้การอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ ๆ โดยแท้จริง ขณะที่อ่านอยู่ ถ้ามีคำถามได้อีกก็อาจใช้วิธีการจดบันทึกลงในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้คำตอบที่ต้องการ

2.4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

2.5) Recite (R) ผู้เรียนสรุปใจความสำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเองเพื่อถ่ายทอดการจดจำถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

2.6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องต่อบทอ่านที่ผู้เรียนอ่านบางครั้งอาจขยายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องขึ้นสอน 6 ขั้นตอน แสดงตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ผังมโนทัศน์ของเทคนิคการสอนอ่านแบบSQ4R

ที่มา: ปรับปรุงจาก<http://mappio.com/mindmap/i-am-a-mind-mapper/sq4r-reading-method>

3) **ขั้นสรุปและประเมินผล** เมื่อจบขั้นตอนวิธีการสอนแบบอ่าน SQ4R แล้วผู้สอนจะต้องมีการวัดผล ประเมินผลว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นการประเมินผลความสามารถเพื่อนำผลมาพัฒนาผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนที่อ่อนโดยการอธิบายเพิ่มเติมให้แบบฝึกมากขึ้นหรือสำหรับผู้เรียนดีก็อาจให้แบบฝึกหัดเสริมทักษะเพิ่มมากขึ้นก็ได้

3. ประโยชน์และข้อจำกัดของวิธีสอนแบบ SQ4R

3.1 ประโยชน์ของวิธีสอนแบบ SQ4R

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R นี้ทำให้ผู้เรียนประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าการอ่านโดยไม่ได้ตั้งคำถามเอาไว้ล่วงหน้า จะทำให้การอ่านไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไรหลังการอ่าน อ่านแล้วอาจจะจับจุดสำคัญหรืออ่านไปแล้วใช้จุดมุ่งหมายเหมือนกับการเหยิงแห่ ไม่รู้ว่าจะจับอะไร ได้อะไรหรือไม่ แต่ถ้ามีการใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดจากคำถามและพยายามหาคำตอบเมื่อผู้สอนถาม ดังนั้นการใช้คำถามจึงเป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้ แล้วจะทำให้เข้าใจดีขึ้น

3.2 ข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบ SQ4R

- 1) ผู้สอนจะต้องมีความคล่องทางด้านภาษาพอประมาณที่จะช่วยเหลือชี้แนะผู้เรียน
- 2) ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหา หรือกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย น่าสนใจ ทันสมัยและต้องคำนึงถึงความสามารถ ความรู้ดั้งเดิมของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) วิธีสอนชนิดนี้ไม่มีขั้นตอนสำหรับสอนโครงสร้างภาษาและศัพท์ใหม่ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องสอดแทรกขั้นตอนนี้ในจังหวะที่เหมาะสม เพราะในผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้สอนจำเป็นจะต้องทบทวนหรือสอนโครงสร้างและคำศัพท์ให้

4. ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความ

การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีผู้สนใจนำมาใช้พัฒนาการอ่านจับใจความและสามารถนำมาปรับใช้ได้ในทุกรายวิชา ดังตัวอย่างที่ผู้เขียนจะนำเสนอไว้ขอบทความนี้จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องหนึ่งจากงานวิจัยของบำเพ็ญ มาตราข (2554) ซึ่งพัฒนากิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้นิทานเรื่อง “วัวสามสหายกับสิงโต” มีการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจ (Survey)

- ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนการสอนจากนิทานเรื่อง “วัวสามสหาย” ด้วยวิธี SQ4R
- นักเรียนอ่านนิทานเรื่องวัวสามสหายกับสิงโต อย่างคร่าว ๆ และรวดเร็วเพื่อเป็นการมองภาพรวม

2. ขั้นการตั้งคำถาม (Question)

- ครูถามนักเรียนเพื่อเป็นการฝึกตั้งคำถามและทำงานกลุ่มร่วมกันโดยแบ่งเป็นกลุ่มละความสามารถ
- นักเรียนตั้งคำถามจากข้อความที่สรุปได้ในย่อหน้าที่ 1

3. ขั้นอ่าน (Read)

- นักเรียนอ่านข้อความอีกครั้งและเขียนคำตอบสำหรับคำถามที่นักเรียนทำมาก่อนแล้ว

4. ขั้นบอกคำตอบอีกครั้ง (Recod)

- นักเรียนอ่านคำตอบของนักเรียนในชั้นเรียนโดยใช้ภาษาของตนเองและจดจำคำตอบของตนเองให้ได้ โดยคำตอบนั้นจะต้องคงความหมายของเรื่องเอาไว้

5. ขั้นเขียนสรุปใจความ (Recite)

- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการถอดใจความแบบเดิม

6. ขั้นทบทวน (Reflect)

- ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการสรุปใจความหน้าชั้นเรียน

การพัฒนากิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R โดยใช้นิทานเรื่อง “วัวสามสหายกับสิงโต” สามารถพัฒนาการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หลังการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะในแต่ละขั้นตอนนั้นช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเนื่องจากการเน้นการอ่านที่ช้า ๆ จนกว่าจะเข้าใจและจดจำเรื่องราวได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปใจความได้สูงขึ้น

เรื่องที่สองจากงานวิจัยของสุภาวดี ยนต์ชัย (2556) การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนเรื่อง Myself

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (3 ps)

1. นำเข้าสู่บทเรียน : (Warm up)

- 1) ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาการเรียนรู้แก่นักเรียน
 - 2) ครูทักทายนักเรียน แนะนำตัวเอง ถามชื่อนักเรียนด้วยการใช้ประโยคง่าย ๆ พร้อมทั้งชูบัตรคำที่เป็นประโยค
- ต่อไปนี้เป็น

Hello, everybody. My name is Supawadee. Can you spell my name?

I am a teacher. What's your name?

3) ครูถามนักเรียนเพื่อเป็นตัวอย่าง 3 คน แล้วให้นักเรียนฝึกถาม-ตอบกันเองเป็นคู่ หลังจากนั้นครูให้นักเรียนเลือกถามครูจากประโยคคำถามในข้อ 1 ครูตอบคำถามนักเรียนพร้อมทั้งเขียนประโยค คำตอบลงบนกระดานดำ

4) นักเรียนจับคู่ศึกษาบทสนทนาในข้อ 2 แล้วกำหนดสถานการณ์เองว่านักเรียนจะคุยกับเพื่อนใหม่หรือคนแปลกหน้าตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน และในห้องสมุด อย่างไรก็ตามโดยให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันเขียนบทสนทนา ด้วยการดูประโยค คำถามของครูในกระดานเพื่อหาคำตอบจากเพื่อนแล้วเขียนคำตอบลงสมุด

5) ครูบอกนักเรียนทั้งชั้นว่าประโยคที่ครูให้นักเรียนถาม-ตอบกันนั้น คือ ประโยค Present Simple Tense หลังจากนั้นครูอธิบายโครงสร้างประโยค และการใช้ประโยค Present Simple Tense

2. ขั้นการสอน :(Teaching)

2.1 Pre-reading : (ก่อนอ่าน)

1) ครูแจกบทอ่านชุดที่ 1 เรื่อง Myself ให้นักเรียนทุกคน
2) ครูนำเสนอคำศัพท์ โดยใช้รูปภาพและบัตรคำ อ่านออกเสียงคำศัพท์และให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ตามครูทีละคำ จนออกเสียงได้ถูกต้องและคล่อง จากนั้นให้นักเรียนอ่านตามพร้อมกันทั้งชั้นอีกครั้งหนึ่ง และช่วยกันบอกหรือเดาคความหมายของคำศัพท์

2.2 While-reading : (ระหว่างอ่าน)

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Survey) นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน แต่ละคนเก่ง ปานกลางและอ่อนในอัตราส่วน 1 : 2 : 2 เพื่อให้คนเรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า คัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขากกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละคนอ่านเนื้อเรื่องในใจอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง โดยครูคอยชี้แนะวิธีการอ่านและให้นักเรียนสำรวจประโยคแต่ละย่อหน้า พร้อมทั้งฝึกให้นักเรียนอ่านแบบกวาดสายตารวดเร็ว

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) ครูทบทวนโครงสร้างของประโยคคำถาม ที่ถามโดยใช้ Wh - questions และทบทวนโครงสร้างประโยค Present Simple Tense โดยครูยกตัวอย่างคำถามเพื่อฝึกการตอบเป็นแนวทางแก่นักเรียน โดยการฝึกการตั้งคำถามในระดับแปลความ เพื่อฝึกการตอบคำถาม คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว ดังนี้

Teacher : What's her name?

Students : Her name is Mutita.

1) นักเรียนช่วยกันตรวจสอบเนื้อเรื่องและช่วยกันตอบคำถาม จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันฝึกตั้งคำถาม 2 คำถาม จากเนื้อเรื่องแต่ละย่อหน้า

2) ครูเขียนคำถามของนักเรียนแต่ละกลุ่มบนกระดาน และช่วยกันคัดเลือกคำถามของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การอ่านรอบคอบ (Read) นักเรียนแต่ละคนอ่านบทอ่านในใจเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องอย่างละเอียด อีกครั้ง เมื่ออ่านในใจเสร็จแล้วหัวหน้ากลุ่มจะประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาและสรุปเรื่องร่วมกันว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อนักเรียนในกลุ่มจะได้สรุปเรื่องได้อย่างชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และเพื่อค้นหา คำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ เมื่อนักเรียนหาคำตอบได้แล้วก็ตอบปากเปล่าให้สมาชิกในกลุ่มทราบ

1) ขออาสาสมัครแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าเรื่องย่อเรื่อง Myself เป็นภาษาไทยหน้าชั้นเรียน ประมาณ 2 กลุ่ม

2) นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงสาระการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยให้อ่านตามครูก่อน แล้วจึงอ่านพร้อมกัน จากนั้นสุ่มให้อ่านเป็นรายบุคคลเมื่อครูแน่ใจว่านักเรียนส่วนใหญ่อ่านได้แล้ว จึงให้ฝึกอ่านออกเสียงพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง

3) ครูเพิ่มคำถามเพื่อวัดความเข้าใจระดับตีความและระดับขยายความ นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม
เช่น

Teacher : How do they study?

Students : They study hard.

ขั้นที่ 4 ขั้นบอกคำตอบอีกครั้ง (Record) นักเรียนอ่านบทอ่านที่กำหนดให้แล้ว จับใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง โดยครูชี้แนะข้อความที่สำคัญให้นักเรียนขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำ ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดว่าจากการอ่านครั้งนี้ นักเรียนได้ความคิดอะไรใหม่ ๆ บ้าง ครูทดสอบ ความเข้าใจโดยให้นักเรียนปิดเนื้อเรื่องที่อ่านแล้วให้ตอบคำถาม ถ้านักเรียน

ตอบไม่ได้ก็ให้ย้อนไปดู ที่ขีดเส้นหรือบันทึกเอาไว้ เมื่อได้คำตอบแล้ว ให้นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 โดยใช้ภาษาของตนเองเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและสามารถจำคำตอบนั้นได้ โดยคำตอบนั้น ต้องคงความหมายเดิมของเรื่องเอาไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนสรุปใจความสำคัญ (Recite) เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อเรื่องจนเข้าใจ ครูฝึกให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยให้เขียนประโยคที่ได้จากการอ่าน

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post - Reading)

ขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (Reflect) ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนเรื่องที่อ่านทั้งหมด นักเรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ แล้วแสดงความคิดเห็น ข้อคิดที่ได้จากการอ่าน ครูช่วยสรุปเรื่องอีกครั้ง โดยการตั้งคำถามจากเรื่องให้นักเรียนช่วยกันตอบปากเปล่าเพื่อทดสอบความเข้าใจในบทอ่าน เช่น

Teacher : What's her name?

Students : Her name is Mutita.

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ในระดับแปล ความ ตีความ จับใจความ โดยดำเนินการตามขั้นตอน 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นอ่าน (Read) ขั้นบอกคำตอบอีกครั้ง (Record) ขั้นระบุข้อมูล ที่ได้ (Recite) และขั้นไตร่ตรอง (Reflect) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิด และพัฒนาทักษะ การอ่านให้สูงขึ้น ทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้น

จากงานวิจัยหลายเรื่องได้ให้ความสนใจกับวิธีสอนแบบ SQ4R เพื่อช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ธิดา แก้วงาม (2557) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับ วิธีสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์ภากร ทรงถื่น (2556) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ SQ4R และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL - Plus มีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทร ทิพนามาต (2556) ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.68/98.08 นอกจากนี้ ไศภิชร์ อุดม (2545) ได้ศึกษาความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาการอ่านพบว่า นักเรียนมีความสามารถสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบ SQ4R และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wander and Cooperman, (1996) ได้ศึกษาผลการปรับใช้กลวิธีการเรียนโดยใช้SQ3R สำหรับศึกษาดาราเรียนในระดับมัธยม โดยเปรียบเทียบนักเรียนระหว่างกลุ่มเรียนปกติ กลุ่มที่เรียนใช้SQ4R และSQ3R ในการอ่านตำราเรียน ผลปรากฏว่า กลวิธีSQ4R และ SQ3R ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันคือนักเรียนที่ได้เรียนด้วยกลวิธีSQ4R มีคะแนนสูงกว่าการสอนด้วยกลวิธีSQ3R แต่ทั้งกลวิธีSQ4R และSQ3R ใช้ได้ดีกับการอ่าน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่านอย่างเป็นระบบเมื่อผู้เรียนได้ฝึกอ่านตำราด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและอ่านซ้ำ ๆ และยังช่วยสร้างนิสัยในการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นผู้เรียนยังได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ เรียนรู้ที่จะจับใจความสำคัญอย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาที่มีความยากได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนจดจำเรื่องที่อ่านได้นาน ช่วยให้รู้จักการคาดเดาคำถามที่จะพบในแบบทดสอบและไม่จำเป็นต้องจะทำให้การอ่านมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้นในอนาคตตนเองให้เป็นคนรอบรู้ด้วยการอ่าน

5. บทสรุป

SQ4R เป็นนวัตกรรมด้านการสอนรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อจับใจความของนักเรียนได้ รูปแบบนี้มี 6 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย 1) Survey (S) การสำรวจหรือการอ่านเนื้อหอย่างคร่าว ๆ 2) Question (Q) การตั้งคำถามจะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น 3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียดและในขณะเดียวกันก็ค้นหาคำตอบสำหรับการตั้งคำถามที่ตั้งไว้ 4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน 5) Recite (R) ผู้เรียนสรุปใจความ

สำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเอง 6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์แล้วแสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง
ต่อบทอ่าน การประยุกต์ใช้ SQ4R ตามตัวอย่างงานวิจัยพบว่าในระดับประถมศึกษาใช้การอ่านนิทานส่วนในระดับมัธยมศึกษา
ใช้เรื่องเกี่ยวกับตัวผู้เรียนนอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มทำกิจกรรมอีกด้วย

6. เอกสารอ้างอิง

- กานต์ธิดา แก้วกาม. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้
โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับ วิธีสอนแบบปกติ. วิชาการ Veridian E-Journal, 2557 (3) , 46
- จิตรา ชัยอมฤต. (2549). การเปรียบเทียบผลของการสอนเขียนย่อเรื่องกับสอนให้นักเรียนตั้งคำถามที่มีต่อความเข้าใจใน
การอ่านและเขียนย่อเรื่องภาษาอังกฤษ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิติกมล จันทร์โกศล, ประยูร เทพนวล และเมธี ดิสวัสดิ์. (2556). การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย. การประชุมหาดใหญ่
วิชาการ ครั้งที่ 4, 2556, 180.
- ณภัทร ทิพนธนาศ. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.
- ธงทอง จันทรางศุ. (2552). พระผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ :เอส.ซี.พี.รินทร์แอนด์แพค จำกัด.
- บำเพ็ญ มาตราช. (2554). พัฒนากิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- พนิตนันท์ บุญพามี. 2542. เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา :สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พรทิพย์ ชาตะรัตน์. (2545). การอ่าน : เครื่องมือในการแสวงหาความรู้. วิชาการ, 5(1), 59.
- พรประภา อันตอนกลอย. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อเสริมความสามารถในการอ่านจับ
ใจความสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มุกลินทร์ ศรีจันทร์. (2556). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWLH และการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
- ยุวดี ไปธายะ. (2546). การใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการ
การเขียนสรุปใจความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- “รายงานผลการจัดสัมมนาเรื่อง นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณของ
นักเรียนแห่งศตวรรษที่ 21”. (2558). นครปฐม: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. (อัดสำเนา).
- รัตนภรณ์ เลิศคำฟู. (2547). การใช้วิธีสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภิษฐ์ อดุม. (2545). การใช้วิธีการสอนแบบ พี คิว ไฟว์ อาร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนย่อความ
ภาษาอังกฤษและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษา
ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนันท์ สิ้นธพานนท์. (2545). การจัดการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช
2544. อักษรเจริญทัศน์, 2556, 287.
- สุนันท์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

- สุภาวดี ยนต์ชัย. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อรรณวุฒิ ตรากิจจรกุล. (2542). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี SQ4R ประกอบกับ TLS กับวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2552). **ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (1)**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานอุทยานการเรียนรู้
- Wander ,D .,& Cooper , J.D. (1996) **The effectiveness of modified SQ4R studying content area texts in upper elementary school**. University of Miami .Retrieved January 14, 2014, from <http://www.proquest.umi.com>